

Lapszemle.

Az erdei mellékhaszonvételekről. A mult füzetben ugyanezen czim alatt megjelent közlemény kiegészítésekepen az ott megjelölt forrás után közlöm még a következőket.

Fahamu. A háztartásokban mindenütt használják a fahamut *hamuzsír* tartalmánál fogva a fehérenemüek kilugozására. A fahamu áll hamuzsír-ból, mészből, phosphorsavból, magnésiából és vashból. Az olyan hamut, mely sok szénsavas lugot tartalmaz, csak vigyázattal szabad trágyázásra fordítani, mivel a növényeket könnyen kisütheti, ellenben nagyon czélszerű a kilugzott hamut, mely carbanatot, phosphorsavas meszet tartalmaz, használni. A háztartásokban a szövetek mosásánál most nagyon szeretik az ugynevezett Panamafát, mely egy amerikai fának a Quillajafának kérgéből készül s ez kiszorítja a szappanfű alkalmazását, melyet gyökerének saponin tartalmáért tenyésztettek.

A *tapló* szivacs-nemü anyag, mely igen könnyen tüzet fog s aztán egyfolytában egészen elég. A régi időkben, mikor még tüz-kövel és aczéllal csináltak tüzet, sokkal nagyobb volt a jelentősége, most már a gyufák csaknem teljesen kiszorították ily czélra való alkalmazását. A taplót igen sikeresen lehet használni a vérzések elállításánál, ezen tulajdonságát 1750-ben Brossard chätrei sebész fedezte fel. A taplót különösen a *Polyporus ignarius* és *Polyporus fomentarius* gombákból készítik, melyek a vén tölgy, bükk- és hársfatörzseken fordulnak elő. Ezeket a gombákat augusztus és szeptember hónapokban szedik, aztán külső kérgüket késsel levágják, a belső szivacsos részt vékony darabokra metszik s ezeket fakalapáccsal addig verik, míg annyira megpuhulnak, hogy ujjal könnyen széttéphetők. Ezeket a taplódarabokat azután erős lugban kifőzik, majd kiszáritják, megveregetik és újból kilugozzák. Néha még szétdörzsölt puskaporral is bevonják; innen van aztán, hogy kétféle tapló van: fekete és vöröses. Hogy a tapló még gyülékonyabb legyen, néhol chlorsavas hamuzsíroldatban is főzik. A sebészek ott, a hol még egyáltalán használják, különösen a vastag, hajlékony és szívós taplót szeretik. A taplónak salétrommal való telítése nem rontja meg a taplónak vérzéstelállító tulajdonságát. Franciaországban egész ruhadarabokat készítenek taplóból, melyek igen jól tartják a meleget.

A parafát a *Quercus suber* és *Quercus occidentalis* fák kérge szolgáltatja. A Gascogneban a dugasztölgy szórványosan fordul elő olyképen, mint a gyümölcsfák a szőlőkben, egyáltalán ezek a fák ritkán alkotnak elegyetlen zárt állabokat, leginkább más fákkal és cserjékkel elegyítve fordulnak elő, erősen kiterjedett koronájuk van és törzsük alig 3—4 m. magas.

A kéregnek külső rétege a kevésbé értékes, durva, repedezett, mélyedésekkel és kovanemű megkeményedésekkel van ellátva s néha egészen megfásodik. Ezt a külső réteget el kell távolítani s csak az ezután képződő kéreg az igazi parafa, melyet a kereskedésekben árulnak. A külső kéregréteg eltávolítása alkalmával azonban nagyon kell ügyelni, hogy az alkotó háncs meg ne sértesék, mert ha az még oly csekély mértékben is megsérül, új kéregréteg nem képződik. A külső kéregréteg eltávolítását olyan dugasztölgyerdőkben teljesítik, melyekben a törzsek kerülete a 30—45 cm.-t megüti. Az eltávolítást nyár közepén, június közepétől augusztus végéig kell teljesíteni, elkerülve a teljes nedvforgás idejét, tehát a tavaszi-időszakot, az esős időjárást, a száraz és esős szeleket. A képződött új kérget 7—10 évig míg 23 mm. vastagságot el nem ér, nem bántják. Ha ez a vastagság beáll, eltávolítják ezt az új parafakérget, ugyanolyan módon, mint az az első esetben történt, a legnagyobb vigyázat mellett, hogy a háncs meg ne sérüljön. A parafa négyszögletes lemezekben kerül a kereskedésekbe, előbb azonban egymásra rakják a lemezeket s minden rakást kövekkel megterhelnek, hogy így a lemezek ne csak megszáradjanak, hanem egyenletes egyenes felületet is kapjanak. Ha a parafát hajlékonyá és puhábbá akarjuk tenni, úgy azt meleg vízben kell áztatni. A parafatermelésre berendezett erdőt 10—10 évi időközökben hántják s ilyenkor egy hektárnyi területről 120 kiló parafát kapnak. A jövedelem az egy hektáron termelt parafa után 60—100 frank szokott lenni. Az első alkalommal képződött parafának csekély az értéke. Ezt rendszerént olyképen értékesítik, hogy zárt edényben megszenítik, aztán porrátörrik s festéket készítenek belőle, mely spanyol-fekete név alatt kerül forgalomba.

(Közli: Péch D.)